

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

2. Варенко В. М., Братусь І. В., Дорошенко В. С., Смольников Ю. Б., Юрченко В. О. Системний аналіз інформаційних процесів: Навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2013. 203 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 421с.
4. Краснодемська І. Системність. НДІ українознавства. 2014. URL: <http://ndiu.org.ua/index.php/component/content/article/102-2009-08-31-13-55-49/1720-2012-05-14-10-13-07>
5. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
6. Прийма С. М. Системи відкритої освіти дорослих: теоретико-методологічні засади проектування і функціонування: монографія. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. С. 150.
7. Професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: теоретико-методичний аспект [монографія] / Авт. кол.: Аніщенко О.В., Баніт О.В., Калюжна Т.Г., Коваленко О.Г., Піддячий В.М., Самко А.М. [керівник авт. кол. О. Аніщенко]. Київ: ШООД імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. 404 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735119/>
8. Сурмин, Ю. П. Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие. Киев: МАУП, 2003. С. 7-8.

УДК 316.77-043.83:376.015.31-056.264(043.2)

БАРНА Х.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету
КЛЯП М.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної реабілітації
ВНЗ «Ужгородський національний університет»

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЇ В ДІТЕЙ З МОТОРНОЮ АЛАЛІЄЮ

В ході спонтанного розвитку дітей - алаліків стан їх мовлення уповільнений, різко відрізняється від онтогенетичного розвитку дітей, які нормально говорять за кількісними та якісними показниками. Якщо у нормальних дітей в процесі їх розвитку формується мовленнєва діяльність, то у алаліків в процесі їх розвитку накопичуються лише окремі мовленнєві дії і окремі мовленнєві знаки. Тому алаліки в процесі свого розвитку лише переходять з одного рівня недорозвинення мовлення на інший.

Як показує практика, при комплексному (медичному та педагогічному) впливі мовлення алаліків значно поліпшується. Спільну мету логопедичної роботи при моторній алалії ми вбачаємо у створенні у алаліків такої мовленнєвої бази, яка б дозволяла їх мовленню надалі розвиватися спонтанно і скластися в систему. Логопедична робота з моторними алаліками будується звичайно поетапно, і природно, що кінцевий успіх всієї роботи значною мірою визначається логопедичним впливом.

На першому етапі відправною точкою мовленнєвого розвитку обирається мінімальний, комунікативно значимий відрізок. Таким відрізком є однослівні

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

фрази (речення). Фоном, на якому проводиться логопедична робота, служить спілкування логопеда з алаліком. Первинною метою цього спілкування є створення у дитини єдності рухової і словесної реакції. Спираючись на сформовані у дитини можливості адекватно реагувати на спонукання до дії, логопед у формі спонукального речення пропонує дитині виконувати ту чи іншу дію (Сядь! Встань! Дай! Іди! і т.д.). Дитина виконує відповідні інструкції. Слідом за цим формується зв'язок між дією дитини і словесним позначенням дії. В момент виконання дії, наприклад за інструкцією, (Іди!), логопед приєднується до дій дитини і вимовляє в такт крокам слово «іду», яке дитина повторює. Через деякий час знову подається ця ж інструкція, дитина починає виконувати дію. У ході виконання дії логопед дитину запитує: що вона робить, куди вона йде. А дитина повинна відповідати, що вона йде з стверджувальною інтонацією.

Така форма спілкування з дитиною призводить до утворення діалогу. Після того як отримана перша відповідь, проводиться аналогічна робота на матеріалі інших слів, що позначають дію (неси, пиши, біжи, стій та ін.).

Метою другого етапу є формування у алаліків речень з двох слів на базі однослівних речень сформованих на першому етапі. Центром таких двохслівних речень на даному етапі залишається дієслово або у формі 1-ї особи теперішнього часу, або в спонукальній формі. Ускладнення синтаксичної схеми цих речень здійснюється за рахунок включення другорядних членів - іменників у формах непрямих відмінків.

Логопедична робота на цьому етапі також будується на спілкуванні логопеда з дитиною, але проводиться на тлі дії дитини з предметами. Дитині задаються питання про те, з яким предметом вона в даний момент маніпулює, наприклад, (Кого (що) ти несеш?) і т. д. При відповідях дитини потрібно звертати увагу на закінчення (ляльку, ведмедика і т. д.). Оскільки одна і та ж дія може проводитися над різними предметами. Спочатку дитина на запитання відповідає одним словом. Надалі дитина повинна відповісти поєднанням слів, назвою дії і назвою об'єкта дії (предмета).

На третьому етапі відбувається формування моделей з підмета і присудка. Якісна відмінність даного етапу від попереднього полягає в тому, що дитина повинна висловити судження не про свої власні дії, а про дії іншої особи (або тварини) або про стан предмета (м'яч упав і т. д.). Крім питань про дії осіб, логопед задає також питання про осіб, які вчиняють дії.

Цю роботу спочатку слід проводити на основі спостережень над діями оточуючих його осіб і лише потім на основі дидактичного матеріалу.

Спочатку дитина на всі питання відповідає або одним словом, або використовуючи колишній досвід (Сидить на стільці), але надалі у неї виробляється модель: підмет + присудок (Вітя сидить, мама йде).

На цьому етапі необхідно провести роботу з диференціації форм 1-го і 3-го особи дієслова (йду - йде), а також по диференціації форм називного і

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

непрямих відмінків. Тут можна проводити роботу над правильністю вимови слів.

Змістом трьох перерахованих етапів і вичерпується поняття первісного формування мовлення в моторних алаліків. Як можна побачити з викладеного, фраза формувалася від елементарної до більш складної. В якості основного лексико-граматичного матеріалу при формуванні структури використовувалися лише дієслова та іменники. Таке обмеження виправдане, тому що, завданням на цих етапах навчання є формування у алаліків елемента системи мовлення, а не окремі дії, яким відвели роль «пускових механізмів».

Література:

1. Логопедія : підручник для студентів ВНЗ / за ред. Шеремет М.К. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Слово, 2010. 672 с.
2. Малярчук А. Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків: навчальний посібник для вчителів-логопедів, вчителів і вихователів шкіл та дитячих садків. 2-ге вид., виправл. і доповн. Київ : Ірпінь : Перун, 1997. 408с.
3. Рібцун, Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : Програмно-методичний комплекс. Реком. МОНУ / Ю. В. Рібцун. К : Освіта України, 2011. 292 с.

УДК 376.01/.09(477)(043.2)

БАРНА Х.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету
ЯКИМА І.
здобувачка ОС «магістр», 012 «Дошкільна освіта»
Мукачівського державного університету

ХАРАКТЕРИСТИКА МОДЕЛІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Процес входження України в Європейський Союз зумовив потребу змінити ставлення суспільства до проблеми людей з обмеженими можливостями: перейти від медичної моделі соціалізації людей з інвалідністю до соціальної, за якою порушення в здоров'ї людини вважають нормальним аспектом життя. [4; 5].

Медична модель як соціалізації осіб з обмеженнями життєдіяльності панувала до початку 60-х років ХХ ст., відповідно до неї людина з особливостями розвитку є насамперед хворою особою. Поступовий перехід від медичної моделі інвалідності до соціальної сприяв визначенню інвалідності як соціальної проблеми. Початковим документом запровадження інклюзивної освіти в Україні стала Конвенція ООН про права людей з інвалідністю, яка ратифікована Верховною Радою України 16 грудня 2009 року. У цьому документі про права дитини визначено, що розумово чи фізично неповносправна дитина повинна мати достойне життя в нормальних умовах, які сприятимуть підвищенню впевненості в собі та забезпечать її участь у житті суспільства, стверджується пріоритетність інтересів дітей та зобов'язання

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>